

STRATEGIJA PRIVLAČENJA SREDSTAVA IZ
FONDOVA EVROPSKE UNIJE ZA
FINANSIRANJE REALIZACIJE PROJEKATA U
OKVIRU TITULE „NOVI SAD 2021 –
EVROPSKA PRESTONICA KULTURE“

F R A I H R B
R N S B O W R
E O A F P O I
E V D N E W D
D I 2 0 2 1 G
O C U L T U E
M R E A R T S

1. Uvod

U oktobru 2016. godine grad Novi Sad je predložen od strane Panela nezavisnih eksperata da postane Evropska prestonica kulture u 2021. godini, koja je po prvi put bila dostupna i gradovima i zemljama van Evropske unije. Projekat „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ osmišljen je kao platforma za razvoj kulturnih i kreativnih potencijala grada koji će narednih godina imati za cilj da osnaži kulturnu vitalnost grada, omogući urbanu regeneraciju, te poboljša međunarodnu saradnju, imidž i turističku ponudu Novog Sada. Proces pripreme kandidature za Evropsku prestonicu kulture 2021. godine doprineo je razvoju sopstvenog lokalnog koncepta i strategije održivog razvoja kulturnog sektora sa težištem na: osnaživanju ustanova kulture, obnovi kulturnog nasleđa, jačanju kulturne participacije, razvoju kulturnih i kreativnih industrija, decentralizaciji i međusektorskoj saradnji. Cilj projekta „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ je izgradnja „novih mostova“ kako u okviru zajednice sa lokalnim ljudima tako i sa regionalnim susedima i zemljama u Evropskoj uniji na putu integracija Novog Sada, Vojvodine i Srbije u porodicu evropskih zemalja.

Kandidatura Novog Sada za Evropsku prestonicu kulture 2021. zasniva se na programskom konceptu koji obuhvata četiri područja objedinjena pod motom „Za nove mostove“: most Ljubav (teme: kulturno nasleđe i gostoprimstvo); most Duga (teme: pomirenje i migracije), most Sloboda (teme: kreativne industrije i mladi), most Nada (teme: kulturni kapaciteti i javni prostori). U okviru svakog mosta razvijeni su noseći projekti koji su odabrani na osnovu njihovog umetničkog i kreativnog koncepta, atraktivnosti i usklađenosti s postavljenim ciljevima programa i predstavljaju najvidljivije projekte koji će se realizovati. Pored nosećih projekata svaki most je zatim podeljen na programske tokove koji obuhvataju tematski uokvirene projekte različitih podnosilaca i koji čine 30% svih planiranih projekata. Projekat „Novi Sad 2021“ obuhvata manje projekte koje je predložilo oko 100 lokalnih, pokrajinskih i nacionalnih institucija i organizacija (univerziteta, fondacije, ustanove kulture, udruženja i klasteri, mediji i nevladine organizacije). Tokom petogodišnjeg perioda realizacije projekta „Novi Sad 2021“ biće sproveden niz javnih konkursa koji će još više doprineti ostvarenju ciljeva i vizije projekta „Novi Sad 2021“. U cilju uspešne realizacije projekata u okviru titule Evropske prestonice kulture osnovana je Fondacija „Novi Sad 2021“.

Jedan od izvora finansiranja projekata, kako je navedeno u Aplikacionoj knjizi, pored budžetskih sredstava sa nacionalnog, pokrajinskog i gradskog nivoa i donacija privatnog sektora, jesu i fondovi Evropske unije. Imajući u vidu da je Republika Srbija u procesu pregovora o članstvu u Evropskoj uniji, pristup strukturnim i kohezionim fondovima Evropske unije za potrebe finansiranja infrastrukturnih projekata u okviru projekta „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ nije moguć u ovom momentu. Sa druge strane kao zemlja kandidat za članstvo u Evropskoj uniji korisnicima iz Republike Srbije dostupna su sredstva iz pretpripravnih fondova EU i programa EU u kojima mogu da učestvuju zemlje kandidati za članstvo u EU.

Panel nezavisnih eksperata Evropske komisije koji prati proces realizacije projekta „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ je na sastanku povodom prvog monitoringa preporučio definisanje strategije za prikupljanje sredstava iz fondova EU za finansiranje projekata. Strategija za prikupljanje sredstava iz dostupnih fondova EU treba da omogući sistematičan pregled svih potencijalnih dostupnih fondova EU kao i različite mere koje je neophodno preduzeti u narednom periodu kako bi se povećalo učešće sredstava iz fondova EU u realizaciji projekata o okviru titule „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“. Definisanjem strategije Fondacija utvrđuje dugoročan plan obezbeđivanja sredstava iz fondova EU za realizaciju projekta „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ koji treba da omogući jačanje finansijskih kapaciteta lokalnih ustanova, nevladinih organizacija i ostalih organizacija u sprovođenju kulturnih aktivnosti i u korišćenju dostupnih fondova Evropske unije za lokalnu kulturnu scenu.

2. Ciljevi i vizija

Opšti cilj strategije jeste da unapredi pristup raspoloživim sredstvima iz fondova EU kojim bi se finansirala realizacija projekata u okviru titule „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“. Specifični ciljevi strategije jesu izrada sistematičnog pregleda raspoloživih fondova EU i akcionog plana sa vremenskim okvirom koji treba da unaprede efikasnost prikupljanja sredstava iz dostupnih fondova EU za realizaciju projekata u okviru titule „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“. Vizija strategije – podsticanje razvoja kapaciteta lokalnih organizacija u oblasti kulture i umetničkog stvaralaštva za privlačenje fondova EU i jačanje lokalnih resursa u sprovođenju evropskih projekata uz podsticanje stvaranja održivih veza između lokalnih i evropskih kulturnih organizacija. Na taj način će se učvrstiti položaj Novog Sada kao kulturne i kreativne destinacije u regionu i Evropi.

Mapiranje kapaciteta lokalnih institucija za korišćenje fondova Evropske unije

2.1. Karakteristike okruženja za prikupljanje sredstava iz fondova EU

Imajući u vidu da je Republika Srbija zemlja kandidat za članstvo u Evropskoj uniji, pristup fondovima EU iz kojih bi se finansirali projekti u okviru titule „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ je mnogo kompleksniji. Evropska unija, pored izdvajanja značajnih sredstva iz zajedničkog budžeta za sprovođenje projekata koji trebaju da doprinesu postizanju ključnih javnih politika EU, izdvaja i značajna sredstva za zemlje kandidate za članstvo u EU kroz Instrument pretpristupne pomoći IPA II kao i kroz učešće u programima EU.

Program IPA II usmeren je na jačanje sposobnosti zemalja korisnica pomoći na svim nivoima da ispunjavaju obaveze koje proističu iz članstva u EU kroz podršku postepenom usklađivanju sa pravnim tekovinama EU i njihovom usvajanju i sprovođenju, uključujući pripreme za upravljanje strukturnim i kohezionim fondovima. Sredstva u sklopu nacionalnog programa IPA II se najčešće koriste za finansiranje usluga tehničke pomoći, obuke i stručnog usavršavanja, nabavku neophodne opreme, izgradnju infrastrukture. Program takođe uključuje pripremu projektno-tehničke dokumentacije za realizaciju infrastrukturnih projekata.

Imajući u vidu kompleksnost i složenost procedura kod infrastrukturnih projekata koji predstavljaju kapitalna ulaganja, poseban akcenat u prikupljanju sredstava iz nacionalnog programa IPA II treba staviti na povezivanje i tešnju saradnju sa svim akterima u ciklusu programiranja IPA sredstava. Pre svega, neophodno je da se ostvari dobra i kontinuirana saradnja sa Nacionalnim IPA koordinatorom, Delegacijom Evropske unije u Beogradu i nadležnim ministarstvima, koja su glavni učesnici i akteri u procesu programiranja pretpristupnih sredstava iz programa IPA II. Takođe, neophodno je voditi računa i o vremenskom okviru koji je neophodan da se pripreme potrebna akciona dokumenta kao i proces odobravanja i sprovođenja tenderskih procedura za realizaciju infrastrukturnih projekata

finansiranih iz nacionalnog programa IPA II. Vremenski okvir je od izuzetnog značaja kako bi se infrastrukturni projekti koji bi mogli biti finansirani kroz nacionalni program IPA II na vreme realizovali i izgrađena infrastruktura bila na raspolaganju najkasnije u godini realizacije titule Evropske prestonice kulture.

IPA II takođe ima za cilj i jačanje regionalne i teritorijalne saradnje zemalja korisnica pomoći koja se realizuje kroz programe prekogranične i transnacionalne saradnje. Ovaj instrument EU usmeren je na pružanje podrške saradnji institucija u pograničnim oblastima susednih država, dok su programi transnacionalne saradnje instrument saradnje između nekoliko država u oblastima od zajedničkog strateškog značaja.

Programi saradnje usmereni su na sledeće tematske prioritete: (a) Promovisanje zapošljavanja, mobilnost radne snage i socijalnu, i kulturnu inkluziju preko granica; (b) Zaštita životne sredine i promovisanja prilagođavanja i ublažavanje posledica klimatskih promena, sprečavanje i upravljanje rizikom; (c) Promovisanje održivog transporta i poboljšanje javne infrastrukture; (d) Podsticanje turizma i kulturnog i prirodnog nasleđa; (e) Ulaganje u mlade, obrazovanje i veštine; (f) Promovisanje lokalnog i regionalnog upravljanja i unapređenje kapaciteta za planiranje i administrativnih kapaciteta lokalnih i regionalnih vlasti; (g) Povećanje konkurentnosti, poslovnog okruženja i razvoj malih i srednjih preduzeća, trgovine i investicija; (h) Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja, inovacija i informacione i komunikacione tehnologije.

U okviru IPA II 2014-2020 Republika Srbija učestvuje u šest programa prekogranične saradnje i to sa Mađarskom, Rumunijom, Bugarskom, Hrvatskom, Bosnom i Hercegovinom i Crnom Gorom, i dva programa transnacionalne saradnje i to u Dunavskom i Jadransko-jonskom programu. Teritorije dva nova transnacionalna programa korespondiraju sa teritorijama koju obuhvataju EU makroregionalne strategije za Dunavski i Jadransko-jonski region.

Potencijalnim korisnicima sredstava iz Novog Sada koji mogu da apliciraju sa projektima u okviru titule „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ najznačajniji su programi sa Mađarskom, Hrvatskom, kao i Dunavski i Jadransko-jonski program. Svi navedeni programi između ostalih kao prioritet imaju turizam, kulturu i prirodno nasleđe. Definisani projekti u okviru titule „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ svakako odgovaraju prioritetima programa saradnje u kojima mogu da učestvuju potencijalni aplikanti sa teritorije Novog Sada. Sa aspekta saradnje grada Novog Sada sa ostalim gradovima Evropskim prestonicama kulture (Plovdiv 2019, Matera 2019, Rijeka 2020, Temšivar 2021 i Elefsina 2021, kao i bivšom prestonicom Pečuj 2010) i konkurisanja sa zajedničkim projektima saradnje svakako su od najvećeg značaja transnacionalni programi Dunav i Jadransko-jonski program.

Pored navedenih programa Republika Srbija je korisnik sredstava raspoloživih i kroz tzv. Višekorisničku IPA. Višekorisnička IPA je poseban instrument koji je usmeren na podršku inicijativama

od regionalnog značaja za region Zapadnog Balkana. Republika Srbija je 2014-2020. pristupila i programima EU kojima se upravlja na centralizovan način od strane Brisela. Potpisivanjem Memoranduma o razumevanju Srbija je pristupila programima Kreativna Evropa (potprogrami Kultura i MEDIA), Horizont 2020, Evropa za građane i građanke, Erasmus+, Program za konkurentnost malih i srednjih preduzeća COSME, Carina 2020, Fiskalis 2020, Program EU za zapošljavanje i inovacije, Evropski zdravstveni program III, Mehanizam civilne zaštite Evropske unije. Od navedenih programa najznačajniji sa aspekta finansiranja projekata u okviru titule „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ jesu programi Kreativna Evropa (potprogrami Kultura i MEDIA), Evropa za građane i građanke i Erasmus+.

2.2. Kapaciteti lokalnih aktera za korišćenje fondova EU

Kako je konstatovano u Strategiji kulturnog razvoja grada Novog Sada za period 2016–2026. godine u Novom Sadu deluje veliki broj kulturnih ustanova, organizacija i inicijativa koje je osnovao Grad, a na teritoriji grada deluju i brojne ustanove kulture čiji su osnivači drugi nivoi vlasti. Novi Sad raspolaže bogatom kulturnom baštinom, u čijem su okviru čak 88 nepokretnih kulturnih dobara pod zaštitom. U gradu su angažovani brojni umetnici i kulturni delatnici, a kulturnu scenu grada čine i brojni vaninstitucionalni akteri. Na konkurse Gradske uprave za kulturu predloge projekata podnosi više stotina umetničkih udruženja, kulturno-umetničkih društava, privrednih društava koji se bave proizvodnjom kulturnih sadržaja.

Sa druge strane postoji nedovoljna saradnja unutar oblasti kulture (npr. između javnih i organizacija civilnog društva, kao i između tematskih sadržaja u oblasti nasleđa i savremenog stvaralaštva, ili između kulture nacionalnih manjina i većine), kao i saradnja u oblasti kulture i drugih društvenih oblasti (turizam, mladi, obrazovanje, privreda). Strategija identifikuje takođe i postojanje prepreka za kulturnu participaciju i nejednak pristup kulturnim sadržajima velikog broja manjinskih i marginalizovanih grupa, kao i građana i građanki kojima centralizovana kulturna infrastruktura iz bilo kog razloga nije dostupna. Što se tiče sadržaja u Strategiji konstatuje se prevelika fokusiranost na prezentaciju kulturnih sadržaja koji nastaju u drugim sredinama i nedovoljna podrška lokalnom stvaralaštvu. Dodatno identifikovani su nedostaci osnovnih resursa za rad vaninstitucionalnih aktera, kao i brojni prostorni i kadrovski problemi javnih ustanova koji otežavaju njihov rad. Pored toga, mali broj organizacija, institucija i umetnika je upoznat s prilikama za finansiranje projekata, a organizacije kojima su odobreni međunarodni projekti nemaju dovoljnu podršku na lokalnom nivou.

Pored ograničenog pristupa fondovima EU, jedan od glavnih izazova radnika u kulturi i ustanova u Novom Sadu koji je konstatovan na Panelu nezavisnih eksperata Evropske komisije, koji prati proces realizacije projekta „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“, jeste očigledan nedostatak međunarodne saradnje. Takođe, konstatovano je da je izgradnja kapaciteta ključna za razvoj kulture Novog Sada. Nedovoljno prisustvo novosadskih umetnika i umetnica, kao i lokalnih sadržaja, na međunarodnoj kulturnoj sceni identifikovano je kao problem u tekstu Strategije kulturnog razvoja grada

Novog Sada. Imajući u vidu da dostupna sredstva iz fondova EU uglavnom zahtevaju partnersku saradnju sa organizacijama i institucijama iz drugih zemalja, međunarodna saradnja igra značajnu ulogu u identifikaciji, pripremi i sprovođenju zajedničkih projekata.

3. Mapiranje dostupnih fondova EU od značaja za realizaciju projekata u okviru titule „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“

Evropska unija obezbeđuje finansijska sredstva i grantove za širok spektar projekata i programa, finansiranih iz budžeta EU kako unutar same EU tako i u zemljama koje su korisnice sredstava pretpristupne pomoći. Sredstva EU se korisnicima na lokalnom nivou uglavnom dodeljuju kroz grantove na osnovu poziva za predloge projekata, u kojima se različiti akteri nadmeću za podršku EU. Mogu se razlikovati dve vrste grantova: 1. donacije za projekte sa ograničenim periodom trajanja tokom kojih se sprovedu predložene specifične aktivnosti; 2. operativni grantovi koji pružaju finansijsku podršku za redovni rad i aktivnosti organizacije. Korisnici sredstava iz fondova EU u svakom momentu mogu da konsultuju internet stranicu Delegacije Evropske unije u Republici Srbiji, Ministarstva za evropske integracije ili nacionalne kontaktne tačke odgovorne za programe EU na koje bi želeli da se prijave kako bi dobili više informacija o otvorenim ili predstojećim pozivima za predloge projekata.

Kreativna Evropa

Kreativna Evropa je program Evropske unije za podršku sektoru kulture i audiovizuelnim delatnostima. Sastoji se od potprograma Kultura i MEDIA i ukupan budžet iznosi 1,46 milijardi evra za period 2014–2020.

Potprogram Kultura

Potprogram Kultura podržava aktivnosti organizacija u kulturi na međunarodnom nivou, cirkulisanje kulturnih dela, mobilnost kulturnih aktera, razvoj publike i podizanje kapaciteta organizacija u kulturi. U okviru potprograma Kultura, postoje mogućnosti za:

- saradnju između kulturnih i kreativnih organizacija iz različitih zemalja;
- inicijative da se prevedu i promovišu književna dela evropskih autora u Evropskoj uniji i šire;
- osnivanje mreža koje omogućavaju konkurentnost i međunarodnu delatnost kulturnog i kreativnog sektora;
- osnivanje platformi za promociju novih umetnika i njihovu prekograničnu saradnju i promociju kulturnog stvaralaštva u Evropi.

Mogućnosti finansiranja kroz potprogram Kultura su: projekti evropske saradnje, književni prevodi, mreže ili platforme.

Projekti evropske saradnje

Podržavaju se projekti prekogranične saradnje unutar EU i šire, koji će biti realizovani u okviru jedne oblasti kulture ili mogu biti interdisciplinarni. Finansiranje je omogućeno za dve vrste projekata:

- Mali projekti saradnje (vodeća organizacija i dve partnerske organizacije)
- Veliki projekti saradnje (vodeća organizacija i najmanje pet partnerskih organizacija)

Projekti koji se podrže mogu trajati najduže 48 meseci i koji:

- razvijaju veštine, znanja i *know-how*, uključujući razvoj veština iz oblasti digitalnih tehnologija;
- testiraju inovativne pristupe razvoju publike;
- testiraju nove poslovne politike i modele upravljanja organizacijama;

- omogućavaju internacionalnu saradnju i razvoj karijere u Evropskoj uniji i šire;
- olakšavaju pristup novim poslovnim prilikama;
- organizuju internacionalne aktivnosti u oblasti kulture, kao što su mobilni projekti, izložbe, razmene i festivali;
- podržavaju cirkulaciju evropske književnosti;
- podstiču zanimanje i pristup evropskim delima iz umetnosti, kulture i kreativnih industrija.

Prevodi književnih dela

Cilj je da se poveća obim prevođenja i promovisanja čitalaštva visokokvalitetne evropske književnosti i u tom smislu program podržava:

- prevod i objavljivanje književnih dela sa odabranih jezika na odabrane jezike. Izvorni jezik ili jezik prevoda moraju biti zvanično priznati u zemljama članicama EU ili zemljama članicama EFTA-e. Prevodi sa latinskog i starogrčkog (izvorni jezik) na zvanično priznate jezike su takođe mogući;
- promociju prevedenog „paketa”, što podrazumeva i odgovarajuću upotrebu digitalnih tehnologija, kao i distribuciju i promociju ovih dela.

Evropske mreže

Podrška se pruža evropskim mrežama sa ciljem pospešivanja razvoja sektora kulture i kreativnih industrija u njihovom transnacionalnom funkcionisanju. Ovim putem se podržavaju evropske mreže u razvijanju sledećih projekata:

- aktivnosti putem kojih se zaposlenima u sektoru kulture i kreativnim industrijama obezbeđuje prenos posebnih veština i iskustava, uključujući veštine vezane za digitalne tehnologije;
- aktivnosti kojima se pruža podsticaj zaposlenima u organizacijama kulture i kreativnim industrijama da učestvuju u projektima međunarodne saradnje i da razvijaju svoje karijere u Evropi i šire. Pored toga značajni su projekti razvoja inovativnih pristupa privlačenja publike, kao i novih modela poslovanja i upravljanja.

Evropske platforme

Evropskim platformama se pruža podrška u cilju podsticanja razvoja mladih talenata, transnacionalne mobilnosti kulturnih i kreativnih aktera i umetničkih radova koji imaju potencijal da izvrše široki i dugoročni uticaj na sektor kulture i kreativnih industrija, i takođe u cilju povećanja vidljivosti i priznatosti umetnika i stvaralaca koji su posvećeni evropskom povezivanju putem različitih strategija komunikacije, brendiranja, uključujući, gde je to moguće, stvaranje evropske etike kvaliteta. Evropske platforme podrazumevaju razvoj:

- mobilnosti i vidljivosti stvaralaca i umetnika, posebno onih na početku karijere i bez značajnog međunarodnog iskustva;
- aktivnosti s evropskom dimenzijom koje promovišu autentične evropske vrednosti, posebno koje olakšavaju pristup nacionalnim evropskim delima i to putem međunarodnih turneja, događaja, izložbi, festivala i tako dalje;
- strategija komunikacije i brendiranja, uključujući gde je to moguće, stvaranje evropske etikete kvaliteta (ili drugog odgovarajućeg priznanja kvaliteta) radi identifikacije i promocije članova platforme koji su pokazali veliku posvećenost radu i visoko kvalitetne rezultate koji se tiču specifičnih ciljeva platforme i opštih ciljeva programa Kreativna Evropa, doprinoseći razvoju publike kroz ekstenzivnu upotrebu informacija, komunikacionih tehnologija i inovativnih pristupa.

Svi projekti podržani programom imaju evropsku dimenziju, promovišu evropske vrednosti i podržavaju očuvanje i razvoj jezičkog i kulturnog diverziteta. U programu učestvuju članice Evropske unije, a ukoliko ispunjavaju određene uslove i zemlje Evropske asocijacije slobodne trgovine (Island, Lihtenštajn, Norveška i Švajcarska), zemlje kandidati za članstvo u EU i potencijalni kandidati (Crna Gora, Srbija, Makedonija, Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo*), i za zemlje iz susedstva

(Jermenija, Azerbejdžan, Belorusija, Gruzija, Moldavija, Ukrajina, Alžir, Egipat, Maroko, Tunis, Jordan, Liban, Libija, Palestina, Sirija i Izrael).

Erasmus+

Erasmus+ je program Evropske unije namenjen finansiranju projekata u oblasti obrazovanja, mladih i sporta. Program Erasmus+ pokriva period 2014–2020. i ukupna sredstva namenjena programu za ceo period iznose 14,7 milijardi evra.

U najširem smislu program u oblasti **obrazovanja** ima sledeće prioritete:

- unaprediti i podržati razvoj svih nivoa obrazovanja;
- ojačati veze između formalnog, neformalnog i informalnog učenja;
- osnažiti vezu obrazovanja sa svetom rada;
- stvoriti dodatne vrednosti za evropski prostor obrazovanja;
- povezati zemlje članice u definisanju obrazovnih politika.

Pored toga u fokusu programa Erasmus+ je jačanje potencijala mladih i unapređenje stručnosti, veština i zapošljivosti kao i promociju socijalne inkluzije mladih i aktivno učešće u građanskom društvu. U oblasti sporta, prioriteti su jačanje kapaciteta i uspostavljanje veza između organizacija u oblasti sporta.

Za sprovođenje programa Erasmus+ zadužena je Izvršna agencija za programe u oblasti obrazovanja, kulture i medija (EACEA) i nacionalne agencije u zemljama koje učestvuju u programu. Zemlje koje učestvuju u programu se dele na programske i partnerske. Programske zemlje su sve zemlje EU, zatim Island, Lihtenštajn, Norveška, Turska i Makedonija. Te zemlje mogu punopravno da učestvuju u svim delovima programa. Pojedini delovi programa Erasmus+, naročito oni koji se odnose na visoko obrazovanje, otvoreni su za partnerske zemlje – pre svega zemlje regiona koji okružuju EU, ali i za sve druge zemlje sveta.

Evropa za građanke i građane

Program Evropa za građanke i građane ima za cilj promovisanje evropskog identiteta i evropskog građanstva. Budžet programa za period 2014–2020. iznosi 185.486.000 evra. Opšti ciljevi programa su:

- doprinos razumevanju Evropske unije, njene istorije i različitosti;
- promovisanje evropskog građanstva i unapređenje učešća građana i građanki u svim aktivnostima zajednice na nivou EU.

Program je podeljen na dva poglavlja, a to su: Evropsko sećanje i Demokratski angažman i građansko učešće.

Evropsko sećanje obuhvata projekte koji se odnose na uzroke totalitarnih režima u savremenoj evropskoj istoriji. Važno je da projekti ohrabruju toleranciju, uzajamno razumevanje, interkulturni dijalog i pomirenje. Poseban naglasak se stavlja na mlade generacije. Prioriteti za period 2016–2020. su:

- komemoracija značajnih istorijskih događaja iz skorašnje evropske istorije;
- civilno društvo i građansko učešće u totalitarnim režimima;
- ostrakizam i gubljenje državljanstva u totalitarnim režimima;
- demokratska tranzicija i pristupanje EU.

Demokratski angažman i građansko učešće obuhvata projekte koji se odnose na građansko učešće u najširem smislu, sa posebnim fokusom na aktivnosti u direktnoj vezi sa politikama EU. U okviru ovog poglavlja postoje tri mere:

- bratimljenje gradova,

- mreže gradova i
- projekti organizacija civilnog društva.

U okviru drugog poglavlja – Demokratski angažman i građansko učešće – prioriteti su sledeći:

- razumevanje i debata o evroskepticizmu;
- solidarnost u vremenu krize;
- borba protiv stigmatizacije migranata i izgradnja drugačijih narativa kako bi se ojačao međukulturni dijalog i međusobno razumevanje;
- debata o budućnosti Evrope.

Program je otvoren za sve članice EU i države koje imaju potpisan međunarodni sporazum (kandidati i potencijalni kandidati, kao i države članice EFTA).

Interreg – IPA Program prekogranične saradnje Mađarska–Srbija

Program prekogranične saradnje Mađarska–Srbija za period 2014–2020. podržava razvoj stabilnog regiona okrenutog saradnji, kao i unapređivanje sveukupnog kvaliteta života u pograničnom regionu. On omogućava ekonomsku saradnju organizacija iz ove dve države, neguje zajednički identitet i kulturno i istorijsko nasleđe pograničnog regiona, te doprinosi održivosti i bezbednosti životne sredine.

Program ima sledeće četiri prioritetne ose:

- unapređivanje prekograničnih sistema za upravljanje vodama i prevenciju rizika;
- smanjenje saobraćajnih uskih grla u prekograničnoj saobraćajnoj mreži;
- podsticanje saradnje u oblasti turizma i očuvanja kulturnog nasleđa;
- unapređivanje ekonomske konkurentnosti MSP kroz razvoj zasnovan na inovacijama.

Program obuhvata okruge u Republici Srbiji: Zapadnobački, Severnobački, Južnobački, Severni Banat, Srednji Banat, Južni Banat i Srem. U Republici Mađarskoj županije: Čongrad (Csongrád) и Bač-Kiškun (Bács-Kiskun). Ukupan doprinos EU za Interreg – IPA program prekogranične saradnje Mađarska–Srbija (ERDF/IPA instrument za pretpristupnu pomoć) je 65.124.000 evra. Uzimajući u obzir nacionalnog partnera (kao i doprinos individualnih partnera na projektima), ukupan budžet programa iznosi 76.616.474 evra.

Interreg – IPA Program prekogranične saradnje Hrvatska–Srbija

Opšti cilj programa je jačanje socijalnog, ekonomskog i teritorijalnog razvoja prekogranične oblasti kroz realizaciju zajedničkih intervencija u oblasti zdravstva i socijalne zaštite, zaštite životne sredine i održivog energetskeg sektora, razvoja održivog turizma i jačanje konkurentnosti i poslovnog okruženja.

Projekti se podržavaju unutar četiri programska prioriteta:

- Pобољшanje kvaliteta socijalnih i zdravstvenih usluga u programskom području
 - o Pобољшanje objekata, usluga i veština u sektoru javnog zdravstva i socijalne zaštite;
- Životna sredina, prevencija rizika i proizvodnja energije
 - o Unapređenje upravljanja rizicima (vode, zemljišta, vazduha) zaštita životne sredine i zaštite biodiverziteta (uključujući ekosisteme i NATURA 2000);
 - o Unapređenje korišćenja inovativnih tehnologija za održivu proizvodnju energije i energetske efikasnost;
- Turizam i kulturno i prirodno nasleđe
 - o Jačanje, diverzifikacija i integracija prekogranične turističke ponude i bolje upravljanje resursima kulturnog i prirodnog nasleđa;
- Konkurentnost razvoja malih i srednjih preduzeća
 - o Pобољшanje konkurentnosti teritorije obuhvaćene ovim programom kroz podršku istraživanju, razvoju, inovacijama i aktivnostima vezanim za podršku poslovanju.

Vrednost programa je 34.293.188,00 evra iz IPA II. Geografska oblast programa obuhvata u Republici Hrvatskoj četiri županije (okruga) na severoistoku (Osječko–baranjska, Vukovarsko–sremska, Brodsko–posavska i Požeško–slavonska županija), a u Republici Srbiji pet okruga na severozapadu Srbije (Severnobački, Zapadnobački, Južnobački, Sremski i Mačvanski okrug).

Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava (EIDHR)

Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava (EIDHR) je evropski program koji ima za cilj da promoviše i podržava demokratiju i ljudska prava u svetu, omogućavajući pomoć koja doprinosi razvoju i konsolidaciji demokratije i vladavine prava, kao i poštovanju svih ljudskih prava i osnovnih sloboda. Godišnja alokacija sredstava za Srbiju je oko milion evra.

Sredstva u okviru ovog programa se mogu dodeljivati u formi projekata u okviru globalnih poziva za podnošenje predloga ili u okviru poziva koji su specifično otvoreni u pojedinačnim zemljama. Za sprovođenje programa u Srbiji zadužena je Delegacija EU.

Dunavski transnacionalni program

Dunavski transnacionalni program saradnje za period 2014–2020. ima za cilj promociju ekonomske društvene i teritorijalne kohezije u regionu Dunava. Program Dunav će doprineti sprovođenju Makroregionalne strategije za Dunavski region koji obuhvata teritoriju četrnaest zemalja (Austrija, Nemačka – pokrajine Baden-Virtemberg i Bajern, Slovačka Republika, Češka Republika, Mađarska, Slovenija, Hrvatska, Srbija, Rumunija, Bugarska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Moldavija i četiri regiona Ukrajine). Programski prioriteti i mere obuhvataju:

- inovativno i društveno odgovorno poslovanje unutar Dunavskog regiona;
- ekološko i kulturno odgovorno delovanje unutar Dunavskog regiona;
- bolja povezanost i energetska odgovornost unutar Dunavskog regiona;
- dobro upravljanje Dunavskim regionom.

Ukupna vrednost programa iznosi 274 miliona evra uključujući i nacionalno sufinansiranje. Iz IPA II instrumenta opredeljeno je 19.8 miliona evra.

Program *Civil Society Facility*

Evropska unija pruža podršku organizacijama civilnog društva i medijima kroz program *Civil Society Facility*. Opšti cilj programa je da podrži proces integracije u EU kroz doprinos osnaživanju demokratskih vrednosti i struktura, ljudskih prava, socijalne inkluzije i vladavine prava. Program se sprovodi kroz periodične pozive za podnošenje predloga projekata u kojima su definisani i specifični ciljevi programa za konkretni poziv. Planirani prioriteti za period 2018–2019. su:

- dijalog o integraciji u EU;
- izgradnja kapaciteta za praćenje i evaluaciju u vezi sa procesom evropskih integracija;
- monitoring i evaluacija napretka u procesu integracije u EU;
- održivi društveno-ekonomski razvoj sa fokusom na ekonomiju;
- vladavina prava;
- zaštita životne sredine i klimatske promene.

Interreg ADRION program

ADRION program je transnacionalni program usmeren na podsticanje saradnje i solidarnosti, jačanju privredne, socijalne i teritorijalne kohezije u Jadransko-jonskoj regiji između osam zemalja partnera (Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Grčka, Italija, Crna Gora, Srbija i Slovenija). Glavni cilj je da program bude inicijator politika i inovator upravljanja, podstičući evropske integracije među zemljama članicama, koristeći njihove prirodne, kulturne i ljudske resurse, i podržavajući ekonomsku, društvenu i teritorijalnu koheziju u jadranskom i jonskom prostoru.

Program obuhvata sledeće prioritetnih oblasti:

- Inovativan i pametan region
- Održiv region
- Povezan region
- Podrška upravljanju EU strategijom za Jadransko-jonski region

Projektne predlozi ustanova i organizacija iz oblasti kulture najpogodniji su u oblasti koja se odnosi na održivi region. Za multidisciplinarnu temu pogodni su projekti koji se bave sa informacionim i komunikacionim tehnologijama, društvenom kohezijom i društvenim inovacijama, upravljanjem podacima i znanjem i teritorijalnim i ekosistemskim pristupom.

Pravo učešća na konkursima u okviru programa imaju sva tela/organizacije koja su osnovana prema nacionalnom zakonu jedne od partnerskih država koje učestvuju u programu, koja imaju svoje pravno sedište i sedište operacija u partnerskoj državi. Za period 2014–2020. godine ukupan programski budžet iznosi 117.918.198 evra od čega udeo IPA II iznosi 15.6 milion evra.

4. Regionalni fondovi od značaja za projekte „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“

Pored dostupnih fondova EU postoje i nekoliko regionalnih fondova, a koji među svojim prioritetima rada imaju oblast kulture i kulturne saradnje i stoga mogu biti od značaja za finansiranje projekata lokalnih ustanova kulture koje imaju projekte u okviru titule „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“. Ovi fondovi su Višegrad fond, Evropska ekonomska zajednica (EEZ) i Norveška – Fond za regionalnu saradnju, Fond za Zapadni Balkan i grantovi Regionalne kancelarije za mlade (RYCO). Za razliku od fondova EU, ovi fondovi se finansiraju iz kontribucija zemalja osnivača ovih fondova. Takođe, navedeni fondovi raspodelu sredstava vrše po identičnoj metodologiji kao i dostupni fondovi EU tako da sa tog aspekta nema metodoloških razlika, a mogu biti veoma korisni i za sufinansiranje projekata koji su podržani od strane fondova EU.

Višegrad fond

Višegrad fond je međunarodna donatorska organizacija, uspostavljena 2000. godine od strane vlada Višegradske grupe zemalja (V4): Češka, Mađarska, Poljska i Slovačka, u cilju promocije saradnje unutar regiona kao i sa trećim zemljama, naročito sa zemljama Zapadnog Balkana.

Fond raspisuje konkurse u okviru tri programa:

- Višegrad grantovi
- Višegrad+ grantovi
- Strateški grantovi

Potencijalni aplikanti iz Novog Sada mogu biti zainteresovani za Višegrad+ program, koji podrazumeva saradnju organizacija između najmanje tri V4 zemalja i jedne organizacije iz zemalja Zapadnog Balkana. Projekti moraju biti usmereni na jedan od ciljeva programa u okviru sedam oblasti i da se implementiraju u regionu obuhvaćenom programom. Među tim ciljevima se nalazi i oblast kulture i zajedničkog identiteta:

- povećanje svesti o kulturnoj raznovrsnosti i prekograničnog interkulturnog dijaloga;
- povećanje svesti o zajedničkom nasleđu uključujući istoriju i savremenu umetnost;
- povećanje promocije zajedničkog identiteta i nasleđa unutar i izvan V4 regiona;
- povećanje nivoa kulturnih proizvoda usmerenih na novu publiku.

Evropska ekonomska zajednica (EEZ) i Norveška – Fond za regionalnu saradnju

Evropska ekonomska zajednica (EEZ) i Norveška su formirale Fond za regionalnu saradnju u iznosu od 34.5 miliona evra za predloge projekata u oblasti regionalne i transnacionalne saradnje u periodu 2014–2021.

Prioritetne oblasti koje pokriva Fond su:

- Inovacija, istraživanje, obrazovanje i konkurentnost;
- Socijalna inkluzija, zapošljavanje mladih i smanjenje siromaštva;
- Životna sredina, energija, klimatske promene i ekonomija sa niskim sadržajem ugljenika;
- Kultura, civilno društvo, dobro upravljanje i osnovna prava i slobode;
- Pravosuđe i unutrašnji poslovi.

Pravo podnošenja predloga projekata imaju: organizacije civilnog društva, državna uprava i lokalna samouprava, kompanije i zadruge. Podržani projekti moraju biti regionalni prekogranični ili transnacionalni i prijavljeni u okviru konzorcijuma koji se sastoji od entiteta iz najmanje tri države od kojih su minimum dve iz grupe korisnika Fonda.

Navedene organizacije mogu da prijave projekte ako su registrovane na teritoriji petnaest država korisnika Fonda (Bugarska, Hrvatska, Kipar, Češka, Estonija, Grčka, Mađarska, Letonija, Litvanija, Malta, Poljska, Portugal, Rumunija, Slovačka i Slovenija), kao i deset država koje nisu direktni korisnici (Albanija, Belorusija, Bosna i Hercegovina, BJR Makedonija, Moldavija, Crna Gora, Ruska Federacija, Srbija, Turska i Ukrajina).

Trenutno je raspisan konkurs čiji rok za prijavu traje do 1. jula 2018. godine. Ukupan iznos bespovratnih sredstava u trenutnom pozivu iznosi 15.000.000,00 evra. Maksimalan iznos sredstava po projektu iznosi ne manje od 1.000.000,00 evra.

Fond za Zapadni Balkan

Fond za Zapadni Balkan (*Western Balkans Fund*) osnovan je krajem 2015. godine od strane zemalja Zapadnog Balkana. Glavni cilj Fonda je podsticanje saradnje između svojih članova, jačanje odnosa i regionalne kohezije, unapređenje integracije u Evropsku uniju. Fond podržava zajedničke regionalne projekte i razmenu iskustava, upoznavanje s vrednostima, tradicijom i kulturom svojih zemalja. VBF finansira mala i srednje projekte sa osnovnim ciljem povećanja regionalne i prekogranične saradnje i jačanja regionalne kohezije u ovim ključnim oblastima:

- Obrazovne i naučne razmene
- Kulturna saradnja
- Prekogranična i omladinska saradnja
- Održivi razvoj

Generalno, za projekte koje finansira Fond neophodno je sufinansiranje od strane korisnika granta i svaki projekat bi trebalo da uključi organizacije iz najmanje tri zemlje Zapadnog Balkana (Albanija, Bosna i Hercegovina, BJR Makedonija, Crna Gora, Srbija, Kosovo*). Prvi poziv za regionalne projekte koji za cilj imaju saradnju i jačanje odnosa između ugovornih strana i to kroz promociju zajedničkih vrednosti i poboljšanje kontakata između građana i organizacija civilnog društva u regionu raspisan je u decembru 2017. godine. Predviđeni obim sredstava: projekat ne bi trebalo da zahteva budžet veći od 12.000 evra. Grantovi pokrivaju do 80% od ukupnih troškova projekta (najmanje 20% troškova projekta se pokriva iz drugih izvora ili putem sopstvenog doprinosa).

Regionalna kancelarija za mlade (RYCO)

Regionalna kancelarija za mlade (*Regional Youth Cooperation Office – RYCO*) osnovana je početkom 2017. godine. U okviru svojih aktivnosti RYCO povremeno pruža finansijsku podršku projektima organizacija civilnog društva i srednjih škola u oblasti promovisanja pomirenja u regionu Zapadnog Balkana, povećanja mobilnosti mladih i saradnje i aktivizma. Prvi konkurs bio je raspisan krajem 2017. godine koji je imao za cilj osnaživanje mladih, rad u oblasti ljudskih prava, iniciranje intraregionalne razmene i saradnja i podsticanje izgradnje poverenja među mladima iz različitih etničkih grupa. Pravo učešća na konkursu imaju organizacije civilnog društva i srednje škole, a predviđeni ukupni iznos sredstava je 900.000 evra. Alokacija sredstava vršila se po prioritetnim oblastima i to za Oblast 1 (Interkulturni dijalog) – 500.000 evra i za Oblast 2 (Aktivno učešće i socijalna uključenost) – 400.000 evra.

5. Predlog mera i aktivnosti za realizaciju strategije privlačenja fondova EU za finansiranje projekta „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“

Imajući u vidu stanje kapaciteta lokalnih ustanova kulture kao budućih korisnika sredstava dostupnih fondova EU, Strategija za privlačenje sredstava iz fondova EU baziraće se na merama koje će biti usmerene na otklanjanje identifikovanih nedostataka i iskorišćavanje prednosti identifikovanih kod navedene ciljne grupe. Strateški pristup koji će biti primenjen odnosi se na sve faze projektnog ciklusa (identifikacija, priprema, implementacija i monitoring i evaluacija) kako bi se adekvatno odgovorilo na sve izazove koji su identifikovani za svaku od faza projektnog ciklusa. Stoga Strategija privlačenja sredstava iz fondova EU za finansiranje projekta „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ fokusiraće se na sledeći set mera:

- Uspostavljanje i jačanje platforme za generisanje projekata finansiranih iz fondova EU (*EU funded project generation facility*);
- Unapređenje i izgradnja kapaciteta za pripremu i implementaciju projekata (*capacity building*);
- Podrška razvoju partnerske saradnje za zajedničke projekte finansirane iz fondova EU;
- Unapređenje informisanosti korisnika o mogućnostima finansiranja projekata iz fondova EU.

Predloženi set mera Strategije dalje je razrađen kroz aktivnosti koje će koordinirati Fondacija „Novi Sad 2021“ uz podršku ostalih aktera kako bi podržala ustanove kulture, kulturne delatnike i organizacije civilnog društva iz Novog Sada u pripremi projekata finansiranih iz sredstava dostupnih fondova EU.

Mera 1: Uspostavljanje i jačanje platforme za generisanje projekata finansiranih iz fondova EU (*EU funded project generation facility*)

Aktivnost 1.1: Jačanje tima Fondacije „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ za uspešno prikupljanje sredstava iz fondova EU i podršku izradi predloga projekata

Program Evropska prestonica kulture obično obuhvata skup projekata koje direktno vodi tim za implementaciju, deo projekata se sprovodi u koprodukciji sa partnerima i na kraju deo projekata se implementira od strane eksternih aktera i koji su samo označeni kao Evropska prestonica kulture. U okviru Fondacije „Novi Sad 2021“ postoji potreba za jačanjem tima u okviru sektora za fondove EU i podršku izradi projekata finansiranih iz fondova EU. Imajući u vidu obim aktivnosti podrške u pripremi i realizaciji projekata finansiranih iz fondova EU, tim je neophodno ojačati sa dodatna dva člana koji bi bili zaduženi za pojedine aspekte projektnog ciklusa (identifikacija, priprema, implementacija i monitoring). Jačanje tima u okviru sektora za fondove EU bi trebalo završiti do polovine 2018. godine kako bi se pružila pravovremena podrška potencijalnim aplikantima za pojedine programe EU. Dodatno u okviru Fondacije „Novi Sad 2021“ biće neophodno osigurati saradnju i koordinaciju Sektora za međunarodnu saradnju, kao i Sektora za participativne projekte kroz formiranje koordinacionog tima za prikupljanje sredstava iz fondova EU.

Aktivnost 1.2: Formiranje eksternog tima eksperata za pripremu projekata za fondove EU

Kapacitet ustanova kulture u gradu Novom Sadu za pripremu projekata finansiranih iz fondova EU je na nedovoljnom nivou za veće korišćenje dostupnih fondova EU. U cilju podizanja nivoa kvaliteta pripreme projekata za konkurse u okviru pojedinih fondova EU, Fondacija će formirati tim eksternih eksperata sa iskustvom za pripremu evropskih projekata. Izabrani eksperti će po pozivu i potrebi biti angažovani prilikom pripreme predloga projekata kulturnih ustanova za finansiranje u okviru dostupnih fondova EU. Eksterni eksperti će raditi zajedno sa potencijalnim aplikantima (ustanovama kulture) na

pripremi i realizaciji projekata pri čemu će podizati kapacitete ustanova kulture za pripremu i sprovođenje projekata finansiranih iz fondova EU. Sektor za fondove EU zajedno sa eksternim timom eksperata za pripremu projekata treba da čini platformu za generisanje projekata kulturnih ustanova finansiranih iz fondova EU u okviru „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“. Identifikacija eksperata i formiranje tima će biti završeno u prvoj polovini 2018. godine.

Aktivnost 1.3: Procena podobnosti odabranih projekata za finansiranje iz dostupnih fondova EU i utvrđivanje vremenskog okvira dostupnih konkursa u okviru pojedinačnih fondova EU

U cilju uspostavljanja efikasnog i organizovanog sistema za privlačenje sredstava iz dostupnih fondova EU, neophodno je u prvom koraku izvršiti procenu odabranih projekata u okviru Evropske prestonice kulture sa aspekta mogućnosti finansiranja iz dostupnih fondova EU. Pored analize sadržaja projekta, neophodno je utvrditi i vreme kada će biti otvoreni pozivi za podnošenje predloga projekata u okviru pojedinih programa EU kako bi se utvrdio indikativni raspored otvorenih konkursa za projekte. Na osnovu navedenih analiza identifikuju se projekti i ciljani programi EU na kojima je moguće aplicirati. Aktivnost bi trebalo sprovesti prvo na projektima koji su već identifikovani u Aplikacionoj knjizi kao deo odobrenog programa „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ (tokom II kvartala 2018), a kasnije sa sprovođenjem pojedinačnih poziva za projekte sprovesti i navedenu procenu u sklopu procesa evaluacije projekata (kontinuirano do 2020). Sa druge strane, potrebno je kontinuirano praćenje dinamike otvorenih poziva u okviru dostupnih programa EU. Aktivnost će biti sprovedena u saradnji sa timom eksternih eksperata za pripremu projekata finansiranih iz fondova EU.

Aktivnost 1.4: Podrška privlačenju sredstava za infrastrukturne projekte iz IPA II

Planirani infrastrukturni projekti u Aplikacionoj knjizi takođe mogu biti finansirani iz dostupnih fondova EU, međutim, imajući u vidu kompleksnost i složenost procedura kod pripreme i sprovođenja infrastrukturnih projekata koji predstavljaju kapitalna ulaganja i koja su u nadležnosti Grada Novog Sada, Fondacija „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ može jedino da pruži podršku u prikupljanju sredstava iz nacionalnog programa IPA II koji je dostupan Republici Srbiji. Podrška u ovom kontekstu bi se ogledala na povezivanje i uspostavljanje saradnje sa Nacionalnim IPA koordinatorom i Delegacijom Evropske unije u Beogradu koji su glavni učesnici i akteri u procesu programiranja prepristupnih sredstava iz IPA II. Prilikom razmatranja mogućnosti korišćenja sredstava iz IPA II, neophodno je voditi računa i o vremenskom okviru koji je potreban da se pripreme potrebna akciona dokumenta kao i proces odobravanja i sprovođenja tenderskih procedura za realizaciju infrastrukturnih projekata. Pitanje vremenskog okvira je od izuzetnog značaja kako bi se infrastrukturni projekti koji bi mogli biti finansirani kroz nacionalni program IPA II na vreme realizovali i izgrađena infrastruktura bila na raspolaganju najkasnije u godini realizaciji titule Evropske prestonice kulture. U kontekstu saradnje sa DEU u Beogradu bilo bi od izuzetne važnosti iskoristiti činjenicu da je 2018. godina proglašena Evropskom godinom kulturnog nasleđa.

Mera 2: Unapređenje i izgradnja kapaciteta za pripremu i implementaciju projekata

Aktivnost 2.1: Organizacija treninga za pripremu predloga projekata u saradnji sa Fondom „Evropski poslovi“

U cilju unapređenja kapaciteta za pripremu predloga projekata ustanova kulture i ostalih partnera uključenih u realizaciju projekta „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“, pored obezbeđivanja ciljane podrške eksternih eksperata za pripremu predloga projekata, planirano je i da se organizuje obuka za buduće korisnike dostupnih fondova EU. Krajem 2017. godine potpisan je Sporazum o

poslovno-tehničkoj saradnji između Fondacije „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ i Fonda „Evropski poslovi“. U okviru saradnje predviđena je organizacija obuka „Mogućnosti finansiranja putem fondova EU“ za predstavnike ustanova kulture na teritoriji Novog Sada i Zone 021 sa republičkog, pokrajinskog i gradskog nivoa, za predstavnike nevladinog sektora koji su deo projekta „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“, i za predstavnike partnerskih organizacija koji sprovode projekte na teritoriji Novog Sada i Zone 021 (Irig, Sremski Karlovci, Beočin). Prvi set obuka biće organizovan u prvoj polovini 2018. godine. Preporučena dinamika održavanja treninga je na šestomesečnom nivou tokom 2018. i 2019. godine.

Aktivnost 2.2: Izgradnja kapaciteta za pripremu i implementaciju projekata kroz program „Lab za evropske projekte“

Program „Lab za evropske projekte“ je međunarodni projekat koji ima za cilj jačanje kapaciteta kroz neformalnu edukaciju menadžera u kulturi u Novom Sadu. Program sprovodi Fondacija „Novi Sad 2021“ u saradnji sa Evropskim prestonicama kulture Temišvar 2021 i Rijeka 2020, kako bi se značajno povećali kapaciteti budućih Evropskih prestonica kulture u pokretanju, finansiranju i sprovođenju evropskih projekata u oblasti kulture. Program je već pokrenut odabirom učesnika i previđeni programi obuke kroz tri modula biće realizovani do jula 2018. godine.

Aktivnost 2.3: Organizacija radionica o implementaciji projekata za uspešne aplikante

Za uspešno korišćenje fondova EU pored aspekta pripreme projekata posebnu pažnju treba obratiti i na aspekte realizacije projekata finansiranih iz fondova EU. Kada se bude kreirao protok projekata finansiranih iz fondova EU uključenih u realizaciju projekta „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“, biće neophodno organizovati ciljane radionice za uspešne aplikante usmerene na pojedine aspekte realizacije projekata. Imajući u vidu sadašnje iskustvo i kapacitete uz podršku eksternog ekspertskog tima, Fondacija „Novi Sad 2021“ može organizovati ove ciljane radionice za uspešne aplikante. Znanje o tome kako se odvija proces implementacije projekata i o čemu treba posebno voditi računa može biti korisna informacija za organizacije koje nemaju veliko iskustvo u pripremi i realizaciji projekata finansiranih iz fondova EU. Pored organizovanih radionica Sektor za fondove EU Fondacije će pružati informacije i savete projektima u implementaciji na osnovu upita za savete koje bi korisnici upućivali putem imejla ili telefona (*implementation help desk*).

Aktivnost 2.4 Podrška sufinansiranju projekata

Jedna od važnih odrednica kapaciteta lokalnih institucija za uspešno apliciranje na otvorene konkurse u okviru programa EU jeste i sposobnost za sufinansiranje projekata finansiranih iz fondova EU. Imajući u vidu materijalno stanje i nedostatke osnovnih resursa za rad vaninstitucionalnih aktera, kao i brojne prostorne i kadrovske probleme javnih ustanova koji otežavaju njihov rad, podrška u vidu sufinansiranja projekata od strane Fondacije „Novi Sad 2021“ značajno bi uticala na povećanje broja aplikacija i posledično odobrenih projekata finansiranih iz fondova EU. Kao što je već napred navedeno, sufinansiranje je moguće dodatno koristiti i kao instrument za podršku ustanovama kulture koje nemaju dovoljno kapaciteta i tehničkog znanja za pripremu aplikacija za evropske projekte. Pitanje obezbeđivanja dovoljnog obima sredstava, ali i koordinacije u raspodeli sredstava za sufinansiranje projekata je neophodno razrešiti u saradnji sa Gradom Novim Sadom, Vladom Vojvodine i Ministarstvom kulture Vlade Republike Srbije. Fondacija „Novi Sad 2021“ bi trebalo da izvrši procenu potrebnih sredstava za sufinansiranje projekata na godišnjem nivou na osnovu čega bi se planirali izvori sredstava potrebnih za sufinansiranje projekata.

Mera 3: Podrška razvoju partnerske saradnje za zajedničke projekte finansirane iz fondova EU

Aktivnost 3.1: Podrška pronalaženju partnera za evropske projekte – izgradnja partnerstava

Jedan od glavnih izazova radnika u kulturi i ustanova u Novom Sadu koji je konstatovan od strane Panela nezavisnih eksperata Evropske komisije koji prati proces realizacije projekta „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ jeste očigledan nedostatak međunarodne saradnje. Sa druge strane, jedan od ključnih zahteva za učešće na dostupnim programima EU kao i na transnacionalnim programima jeste razvoj zajedničkih projekata i uključivanje partnera iz različitih zemalja Evropske unije. Stoga posebnu pažnju treba posvetiti saradnji s organizacijama kulture iz bivših, sadašnjih i budućih Evropskih prestonica kulture. Fondacija „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ kroz saradnju sa ostalim Evropskim prestonicama kulture može da pomogne odabranim ustanovama kulture iz Novog Sada da pronađu adekvatne partnere za projekte na nivou EU. U saradnji sa svojim partnerima i ostalim Evropskim prestonicama kulture može da se kreira baza potencijalnih partnera koja može biti dostupna na posebnom odeljku internet prezentacije Fondacije „Novi Sad 2021“. Takođe novi pozivi za projekte omogućiće učešće gradskih ustanova kulture i organizacija civilnog društva u realizaciju projekta „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“, stoga Fondacija kroz Sektor za međunarodnu saradnju može upite za učešće na evropskim projektima koje dobija usmeriti ka kulturnim ustanovama u Novom Sadu ili aktivno pomoći ustanovama da identifikuju adekvatnog partnera i uspostave partnersku saradnju.

Aktivnost 3.2: Podrška razvoju međusektorske saradnje

Strategija razvoja kulture grada Novog Sada identifikuje nedostatak saradnje unutar oblasti kulture (npr. između javnih i organizacija civilnog društva, kao i između tematskih sadržaja u oblasti nasleđa i savremenog stvaralaštva, ili između kulture nacionalnih manjina i većine), kao i saradnja oblasti kulture sa drugim društvenim oblastima (turizam, mladi, obrazovanje, privreda). Međusektorska saradnja je veoma važna i u kontekstu apliciranja za fondove EU jer je moguće iskoristiti konkurse koji nisu direktno namenjeni projektima iz oblasti kulture, ali mogu biti iskorišćeni za unapređenje ostalih segmenata od značaja za realizaciju programa Evropska prestonica kulture kao što je unapređenje imidža grada, turističke ponude, mobilnosti mladih, itd. Sa druge strane, kroz unapređenje međusektorske saradnje moguće je animirati nevladine organizacije koje imaju kapacitete u pripremi predloga projekata za fondove EU da sarađuju sa ustanovama kulture i zajednički sprovode projekte od značaja za program „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“. Jedan od mogućih načina stimulisanja međusektorske saradnje između javnih ustanova kulture i organizacija civilnog društva u zajedničkoj pripremi i realizaciji projekata finansiranih iz fondova EU jeste pružanje finansijske podrške za sufinansiranje projekata. Na ovaj način bi se osiguralo da postojeći kapaciteti za pripremu evropskih projekata u civilnom sektoru budu aktivirani, a ustanove kulture uključene u pripremu i realizaciju evropskih projekata. Fondacija „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ bi do kraja 2018. godine dizajnirala program za podršku sufinansiranja zajedničkih projekata i definisala mehanizme za dodelu sredstava.

Aktivnost 3.3: Pružanje podrške kroz partnerstvo na projektima

Imajuću u vidu identifikovano stanje i kapacitete ustanova kulture u gradu Novom Sadu, moguće je da i dobre projektne ideje koje su adekvatno tehnički pripremljene prema zahtevima pojedinih programa EU mogu biti odbijene zbog nedostatka kapaciteta aplikantata, nedovoljne relevantnosti projekta za program „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ ili slabe održivosti rezultata projekta. Stoga Fondacija „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ sa svojim kapacitetima, mrežom regionalnih, nacionalnih i evropskih kontakata može pomoći prevazilaženju navedenih problema i unaprediti održivost rezultata projekta i njegovu komunikaciju sa zainteresovanim stranama. Sektor za fondove

EU Fondacije bi procenjivao od slučaja do slučaja kada bi, u zavisnosti od raspoloživosti i kapaciteta, Fondacija „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ mogla delovati kao partner na projektu radi jačanja aplikacije i prevazilaženja nekih od navedenih problema.

Mera 4: Unapređenje informisanosti korisnika o mogućnostima finansiranja projekata iz fondova EU

Aktivnost 4.1: Obezbediti informacije o konkursima za podnošenje predloga projekata za dostupne programe EU.

U već pomenutom tekstu Strategije razvoja kulture grada Novog Sada još jedan od problema relevantnih za kapacitete organizacija za privlačenje sredstava iz fondova EU odnosi se na informisanost potencijalnih aplikanata. Strategija navodi da je mali broj organizacija, institucija i umetnika upoznat s prilikama za finansiranje projekata, a organizacije kojima su odobreni međunarodni projekti nemaju dovoljnu podršku na lokalnom nivou. Stoga jedna od aktivnosti Sektora za fondove EU Fondacije „Novi Sad 2021“ mora biti usmerena na podizanje nivoa informisanosti ustanova kulture o mogućnostima finansiranja projekata iz fondova EU. Na internet stranici <http://novisad2021.rs> potrebno je opredeliti jedan deo na kojem će biti postavljane informacije o otvorenim konkursima iz dostupnih fondova EU relevantnih za projekte „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“. Kratak opis konkursa sa osnovnim informacijama i linkom ka originalnoj stranici na kojoj je poziv objavljen bi bio sasvim dovoljna informacija za lokalne ustanove kulture koje mogu da prijave svoje projekte.

4.2 Priprema informatora o mogućnostima finansiranja iz fondova EU

Priprema informatora koji sadrži različite informacije o mogućnostima projektnog finansiranja bi takođe značajno podigao nivo informisanosti ustanova kulture u gradu o dostupnim mogućnostima za finansiranje projekata. Pored informacija o dostupnim fondovima EU, informator bi mogao biti iskorišćen i za promociju uspešnih projekata kulture finansiranih iz fondova EU, promociju međusektorskih partnerstava, itd. Informator bi se dostavljao elektronski na adrese lokalnih ustanova kulture kao i na adrese korisnika koji bi se na internet prezentaciji prijavljivali za dobijanje informatora. Informator bi mogao da se objavljuje na mesečnom nivou, a relevantne informacije bi mogle da se pripremaju i u saradnji sa Fondom „Evropski poslovi“.

AKCIONI PLAN ZA REALIZACIJU STRATEGIJE PRIVLAČENJA SREDSTAVA IZ FONDOVA EU
(jun 2018–2021. godina)

MERA 1: Uspostavljanje i jačanje platforme za generisanje projekata finansiranih iz EU fondova			
AKTIVNOST	NOSILAC AKTIVNOSTI	INDIKATOR REZULTATA	VREMENSKI OKVIR
Aktivnost 1.1: Jačanje tima Fondacije „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ za uspešno prikupljanje sredstava iz fondova EU i podršku izradi predloga projekata	Fondacija „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“	- Angažovana dva dodatna zaposlena u Sektoru za fondove EU - Uspostavljen koordinacioni tim za prikupljanje sredstava iz fondova EU	Septembar 2018.
Aktivnost 1.2: Formiranje eksternog tima eksperata za pripremu evropskih projekata	Fondacija „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“	- Angažovano 5 eksternih eksperata za pripremu predloga projekata	Jun–jul 2018.
Aktivnost 1.3: Procena podobnosti odabranih projekata za finansiranje iz dostupnih fondova EU i utvrđivanje vremenskog okvira dostupnih konkursa u okviru pojedinačnih fondova EU	Sektor za fondove EU uz podršku eksternih eksperata	- Izrađena lista projekata sa preporučenim fondovima EU i rokovima za apliciranje	Avgust–septembar 2018.
Aktivnost 1.4: Podrška privlačenju sredstava za infrastrukturne projekte iz IPA II	Sektor za fondove EU uz podršku eksternih eksperata	- Identifikovani infrastrukturni projekti za koje je moguće obezbediti podršku iz IPA II - Organizovani sastanci sa predstavnicima NIPAC TS i DEU - Priprema dokumentacije za identifikovane projekte	Kontinuirano septembar 2018 – jun 2019

MERA 2: Unapređenje i izgradnja kapaciteta za pripremu i implementaciju projekata

AKTIVNOST	NOSILAC AKTIVNOSTI	INDIKATOR REZULTATA	VREMENSKI OKVIR
Aktivnost 2.1: Organizacija treninga za pripremu predloga projekata u saradnji sa Fondom „Evropski poslovi“	Sektor za fondove EU u saradnji sa Fondom „Evropski poslovi“	- Obučeno 100 predstavnika ustanova kulture, nevladinih organizacija na teritoriji Novog Sada i Zone 021	Oktobar 2018. Januar 2019. April 2019. Jun 2019.
Aktivnost 2.2: Izgradnja kapaciteta za pripremu i implementaciju projekata kroz program „Lab za evropske projekte“	Sektor za fondove EU	Obučeno 15 menadžera projekata u kulturi sa teritorije Novog Sada	Jul 2018.
Aktivnost 2.3: Organizacija radionica o implementaciji projekata za uspešne aplikante	Sektor za fondove EU uz podršku eksternih eksperata	Obučeno 50 predstavnika ustanova kulture i nevladinih organizacija	April 2019. Septembar 2019. April 2020. Septembar 2020.
Aktivnost 2.4: Podrška sufinansiranju projekata	Sektor za fondove EU Fondacija „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“	- Izvršena procena potrebnih sredstava za sufinansiranje projekata na godišnjem nivou u periodu 2019–2021. - Obezbeđena podrška za sufinansiranje do 5 projekata godišnje	Oktobar 2018. Kontinuirano 2019–2021.

MERA 3: Podrška razvoju partnerske saradnje za zajedničke projekte finansirane iz EU fondova

AKTIVNOST	NOSILAC AKTIVNOSTI	INDIKATOR REZULTATA	VREMENSKI OKVIR
Aktivnost 3.1: Podrška pronalaženju partnera za EU projekte	Sektor za EU fondove Sektor za međunarodnu saradnju	- Kreirana baza potencijalnih partnera dostupna na posebnom odeljku internet prezentacije Fondacije „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ - Pružena podrška ustanovama kulture i OCD u procesu identifikacije i uspostavljanju partnerske saradnje na EU projektima	Oktobar 2018. Kontinuirano jun 2018 – 2021. godine
Aktivnost 3.2: Podrška razvoju međusektorske saradnje	Fondacija „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“	- Kreiran program za podršku zajedničkim projektima uključujući i mehanizme za dodelu sredstava. - Obezbeđena podrška za sufinansiranje do 5 zajedničkih projekata godišnje	Decembar 2018. Kontinuirano decembar 2018–2021. godine
Aktivnost 3.3: Pružanje podrške kroz partnerstvo na projektima	Sektor za EU fondove	Identifikovani projekti i uspostavljeno partnerstvo sa potencijalnim aplikantima	Kontinuirano septembar 2018–2021. godine

MERA 4: Unapređenje informisanosti korisnika o mogućnostima finansiranja projekata iz EU fondova

AKTIVNOST	NOSILAC AKTIVNOSTI	INDIKATOR REZULTATA	VREMENSKI OKVIR
Aktivnost 4.1: Obezbediti informacije o konkursima za podnošenje predloga projekata za dostupne programe EU.	Sektor za fondove EU uz podršku eksternih eksperata	- Na internet prezentaciji Fondacije „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“ redovno objavljene informacije o otvorenim konkursima iz dostupnih fondova EU relevantnih za projekte „Novi Sad 2021 – Evropska prestonica kulture“.	Kontinuirano avgust 2018–2021. godine
Aktivnost 4.2: Priprema elektronskog informatora o mogućnostima finansiranja iz fondova EU	Sektor za fondove EU uz podršku eksternih eksperata	- Objavljen elektronski informator o mogućnostima za apliciranje iz fondova EU na kvartalnom nivou	Kontinuirano, avgust 2018–2021. godine